

Việt Nam

Báo cáo số 1

Hạn hán, cháy rừng và xâm nhập mặn

Tới 5h00, ngày 11 tháng 3 năm 2011.

I Tóm tắt

- Mưa nhỏ và không có mưa trong các tháng vừa qua tại các tỉnh miền núi phía bắc, Tây Nguyên và đồng bằng sông Cửu Long là nguyên nhân gây ra hạn hán và xâm nhập mặn.
- Năm nay hạn hán và xâm nhập mặn đã xảy ra sớm hơn so với trung bình nhiều năm tại Việt Nam.
- Nhiễm mặn đã ảnh hưởng đến một phần đồng bằng sông Cửu Long, đặc biệt là tỉnh Trà Vinh, Tây Ninh và thành phố Hồ Chí Minh.
- 16 tỉnh đã đưa báo động lên mức 5 – là mức báo động cao nhất về cháy rừng.
- Thiếu nước và xâm nhập mặn vẫn còn tiếp tục trong 3 tháng tiếp theo.
- Hạn hán tại khu vực Tây Nguyên và lưu vực sông Mê Kông đã xuất hiện sớm hơn so với bản tin dự báo của Trung tâm khí tượng Thủy văn quốc gia vào tháng 9/2010.
- Chính phủ đã có nhiều biện pháp từ cấp Trung ương đến cấp địa phương để đối phó với hạn hán, điều tiết nước phục vụ nông nghiệp và phát điện, đảm bảo sản xuất vụ Đông Xuân.

Thủy điện Trị An

II Tình hình chung

Những nguyên nhân trực tiếp và gián tiếp: *El Nino/La Nina*; có thể tác động của biến đổi khí hậu; quản lý tài nguyên nước; xây dựng các đập thủy điện ở thượng nguồn; kinh nghiệm canh tác; sử dụng nước và năng lượng không hiệu quả; phá rừng.

LƯỢNG MƯA VÀ HẠN HÁN

- *Rét hại*: Trong tháng 01 và tháng 02/2011 tại các tỉnh Bắc bộ và Bắc Trung bộ đã xuất hiện nhiều đợt rét đậm, rét hại, đặc biệt là đợt rét đậm, rét hại kéo dài 30 ngày liên tiếp (từ 03/1-01/2/2011) đã gây ảnh hưởng lớn đến sản xuất vụ đông xuân 2010-2011.
- *Mưa*: Trong tháng 01 và 02/2011, hầu hết các khu vực không có mưa hoặc có mưa nhỏ. Tỷ lệ lượng mưa thực đo trong 2 tháng đầu năm và lượng mưa trung bình nhiều năm như sau:

Vùng	% lượng mưa thực đo tháng 01+2/2011 so với trung bình nhiều năm	Ghi chú
Miền núi bắc bộ	40	Mưa nhỏ và rải rác vài nơi
TD & ĐBSH	79	Mưa nhỏ và rải rác vài nơi
Bắc Trung bộ	92	Mưa do ảnh hưởng của không khí lạnh từ ngày 7 – 10 tháng 01 với lượng mưa trung bình từ 50-100mm
Nam Trung bộ	91	Mưa tập trung trong 02/2011
Tây Nguyên	40	Mưa nhỏ và rải rác vài nơi
Đông Nam bộ	134	Mưa tập trung trong 02/2011
Nam Bộ	60	Mưa nhỏ và rải rác vài nơi

Nguồn: Báo cáo của Tổng cục thủy lợi ngày 4/3/2011

- Những vùng bị ảnh hưởng nặng: Miền núi phía Bắc, Trung du, Tây nguyên và lưu vực sông Mê Kông
- Những tỉnh bị ảnh hưởng: Nghệ An (8.000ha), Lào Cai (57ha), Yên Bái (677ha), Thái Nguyên (2.080ha), Bắc Kạn (1.982ha), Kom Tum (2.120ha), Gia Lai (9.038ha), Đắk Lắk (1.063ha) và Bắc Giang
- Dự báo tình hình thiếu nước đến tháng 5/2011 (Nguồn báo cáo: Báo cáo của Tổng Cục Thủy lợi – Bộ Nông nghiệp và PTNT ngày 4/3/2011)
 - Các tỉnh Miền núi phía bắc: thiếu nước vào giai đoạn giữa và cuối vụ đông xuân (tháng 3, 4/2011), diện tích bị hạn chủ yếu ở các huyện vùng cao thuộc vùng tưới của các công trình thủy lợi nhỏ lấy nước ở suối, khe lạch (phai, đập dâng, trạm bơm nhỏ...).
 - Các tỉnh trung du, đồng bằng Bắc Bộ: thiếu nước vào giai đoạn dưỡng đầu vụ (tháng 3/2011) và giai đoạn cuối vụ (tháng 5/2011), diện tích thiếu nước chủ yếu ở vùng bán sơn địa, vùng cao cục bộ, vùng xa ở cuối hệ thống thủy lợi thuộc vùng tưới của các cống tự chảy, trạm bơm động lực lấy nước trực tiếp từ sông Hồng và kênh chính cấp 1 của hệ thống thủy lợi.
 - Các tỉnh Miền trung: thiếu nước tưới vụ Hè thu, Mùa 2011.
 - Các tỉnh Tây Nguyên: thiếu nước vào giữa và cuối vụ đông xuân (tháng 3, 4/2011), nhất là diện tích tưới bằng hồ chứa nhỏ ở miền núi và các loại cây sử dụng nhiều nước như cà phê, tiêu, điều...

NGUỒN NƯỚC SÔNG VÀ XÂM NHẬP MẶN

- Nhiễm mặn đã tác động đến một phần lưu vực sông Mekong, đặc biệt là Trà Vinh, Tây Ninh và thành phố Hồ Chí Minh sớm hơn 2 tuần so với cùng thời gian của năm trước.
- Tại một vài khu vực, nhiễm mặn đã cao hơn mức độ trung bình so với cùng thời điểm.
- Mức nước tại một số sông chính và độ nhiễm mặn:

Sông	Trạm đo	Mức nước trung bình		Mức độ nhiễm mặn tại cửa sông
		01/2011	02/2011	
Sông Hồng	Hà Nội	1.60m	1.30m	hiện tại chưa có tác động
S. Thái Bình	Phả Lại	1.14m	0.96m	hiện tại chưa có tác động
S. Tiền	Tân Châu	1.48m	1.26m	hiện tại chưa có tác động
S. Hậu	Châu Đốc	1.51m	1.32m	Nhiễm mặn tại tỉnh Trà Vinh

Nguồn: Báo cáo của Tổng cục thủy lợi ngày 4/3/2011

- Nhận định cho các tháng tiếp theo (Nguồn: Báo cáo của Tổng cục Thủy lợi ngày 4/3/2011):
 - Các tỉnh Đông Nam bộ và ĐBSCL: thiếu nước vào cuối vụ đông xuân (cuối tháng 3, 4/2011) và đầu vụ hè thu (5/2011); mặn có khả năng ảnh hưởng sớm hơn cùng kỳ vài năm gần đây, độ mặn 1 g/lít vào sâu 50 - 70km

NÔNG NGHIỆP VÀ THỦY ĐIỆN

- Nông nghiệp: Tính đến ngày 25/2/2011, tổng dung tích trữ của các hồ chứa vừa và lớn so với tổng dung tích thiết kế ở các khu vực như sau: Bắc bộ: 65% thiết kế; Bắc Trung Bộ: 96% thiết kế; Nam Trung Bộ: 83% thiết kế; Tây Nguyên: 64% thiết kế; Đông Nam Bộ: 66% thiết kế.
- Một số hồ chứa có lượng nước trữ hiện tại trong hồ ở mức thấp hơn nhiều so với thiết kế như sau :

○ W hồ Cẩm Sơn	107/ 250 triệu m ³ TK	hụt 142 triệu m ³
○ W hồ Đồng Mô	23,91 / 61,9 triệu m ³ TK	hụt 38,0 triệu m ³
○ W hồ Suối Hai	26,12 / 46,8 triệu m ³ TK	hụt 20,7 triệu m ³
○ W hồ Yên Mỹ	63,65 / 91,6 triệu m ³ TK	hụt 28 triệu m ³
○ W hồ Đắc Uy	10,8 /26 triệu m ³ TK	hụt 15,2 triệu m ³
○ W hồ Biển Hồ	17,44 / 41,5 triệu m ³ TK	hụt 24,1 triệu m ³
○ W hồ Đạ Tẻ	15,28 / 33,71 triệu m ³ TK	hụt 18,4 triệu m ³
○ W hồ Đa Tôn	5,98 / 19,4 triệu m ³ TK	hụt 13,4 triệu m ³
○ W hồ Dầu Tiếng	890 / 1580 triệu m ³ TK	hụt 690 triệu m ³
- Trong tháng 1 và tháng 2/2011 đã có 2 đợt xả nước với tổng thời gian 17 ngày xuống hạ lưu với dung lượng 2,9 tỷ m³ nước để phục vụ tưới cho 635.000ha đất nông nghiệp. Cuối năm ngoái, cùng thời điểm này đã xả 3,2 tỷ m³ nước phục vụ nông nghiệp. Để đảm bảo mực nước cho 3 hồ thủy điện lớn, hiện tại sẽ không xả nước.
- Hồ chứa thủy điện: Tính đến ngày 04/3/2011 dung tích trữ của hồ chứa so với thiết kế như sau:

Tên hồ	Thiết kế			Thực đo		W hữu ích ứng với thực đo (triệu m ³)
	H _{chết} / H _{TK}	W _{chết}	W _{hữu ích TK}	Mức nước (7h 04/3)	Dung tích tương ứng	
Sơn La	175 / 215	2.756	6.504	192.29	4.971	2.215
Hòa Bình	80 / 117	3.815	6.056	90.18	5.057	1.242
Thác Bà	46 / 58	676	2.024	49.19	1.069	393
Tuyên Quang	90 / 120	561	1.699	98.38	901	340
Tổng		7.808	16.283		11.998	4.190

Nguồn: Báo cáo của Tổng cục thủy lợi ngày 4/3/2011

- Thủy điện chiếm 35% tổng sản lượng điện
- Giá điện tăng 15.3% (trong tháng 2).
- Theo dự báo trong năm 2011 có thể thiếu hụt 12,9 tỷ m³ nước tương đương khoảng 3 tỷ kWh trong tổng số điện dự kiến của năm 2011 là 117,6 tỷ kWh,

- EVN đã có kế hoạch bổ sung nguồn điện bằng các nhà máy nhiệt điện bao gồm nhà máy điện chạy bằng dầu, gas và than.

CHÁY RỪNG

- Hiện nay đã có 16 tỉnh ở Tây Nguyên và Tây Nam bộ trong vùng đồng bằng sông Cửu Long đã đưa ra mức báo động số 5 là mức cao nhất có thể gây ra thảm họa cháy rừng.
- Các tỉnh có nguy cơ cao: Tây Ninh, Kiên Giang (Phú Quốc), Đồng Nai, Cà Mau, Bà Rịa-Vũng Tàu, Nghệ An và Thanh Hóa

III Công tác chỉ đạo

Cấp trung ương:

- Ngày 24/11/2010, Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT có Chỉ thị số 3919/CT-BNN-TCTL về việc thực hiện các giải pháp nước tưới phục vụ sản xuất vụ Đông Xuân 2010 – 2011.
- Tiếp tục triển khai Chỉ thị số 2197/CT-TTg ngày 03/12/2010 của Thủ tướng Chính phủ, các cơ quan Trung ương và địa phương đã thực hiện nhiều giải pháp điều hành và giải pháp kỹ thuật để chống hạn, đảm bảo đủ nước gieo trồng vụ đông xuân 2010-2011 trong khung thời vụ.
- Bộ Nông nghiệp & PTNT đã tổ chức nhiều đoàn công tác đi kiểm tra, chỉ đạo thực tế công tác phòng, chống hạn hán tại một số vùng bị ảnh hưởng.
- Bộ Công thương chỉ đạo Tập đoàn Điện lực Việt Nam triển khai các giải pháp điều hòa nguồn điện, ưu tiên cấp điện cho các trạm bơm cố định, trạm bơm dã chiến bơm nước chống hạn.
- Tổng cục Thủy lợi, Cục Trồng trọt và Tập đoàn Điện lực Việt Nam đã phối hợp, tính toán và điều tiết tăng lượng xả qua phát điện hồ Hòa Bình, Thác Bà, Tuyên Quang bổ sung dòng chảy về hạ du, đảm bảo điều kiện cho các công trình lấy nước phục vụ đổ ải. Tập đoàn Điện lực Việt Nam cân đối, điều tiết nguồn nước từ hồ Hàm Thuận, Đa My, Thác Mơ bổ sung về hạ du để một số địa phương ở Nam Trung Bộ, Đông Nam bộ.
- Đài truyền hình Việt Nam, Đài tiếng nói Việt Nam, Báo Nông nghiệp Việt Nam, Cổng thông tin Điện tử Chính phủ đã xây dựng phóng sự, biên tập bản tin về tình hình lấy nước của các địa phương, chỉ đạo của Chính phủ, Bộ Nông nghiệp & PTNT, Bộ Công thương... và đã kịp thời phát tin trên phương tiện thông tin đại chúng, trang tin điện tử.
- Từ năm 2007, Chính phủ đã thành lập nhóm phụ trách phòng chống hạn hán để điều hành, tổ chức quản lý nước và giải pháp tưới tiêu. Nhóm thư ký được giao cho Cục Thủy lợi, Bộ Nông nghiệp và PTNT.

Cấp địa phương:

- Điều tiết nước phục vụ cho nông nghiệp
- Chuyển nước giữa các vùng, các sông và kênh dẫn.
- Tiến hành các biện pháp khơi thông hệ thống kênh mương và sử dụng máy bơm để đảm bảo dòng chảy thông thoáng
- Nạo vét kênh mương và cống
- Thúc đẩy các biện pháp hiệu quả trong việc sử dụng nước của các công ty và người nông dân

- Giám sát mức độ nhiễm mặn ở cửa sông và điều tiết lượng nước sạch để đảm bảo phòng chống xâm nhập mặn
- Chính phủ hỗ trợ các công ty thủy lợi

IV Các tổ chức quốc tế

- Liên lạc chặt chẽ với cơ quan của Chính phủ để đảm bảo cập nhật thông tin thường xuyên
- Phát triển chính sách ngắn hạn về hạn hán ở Việt Nam và tham diễn đàn về hạn hán đang được Liên Hiệp Quốc xem xét

V Liên hệ

Cần biết thêm chi tiết và cập nhật thông tin:

- **CCFSC website:** <http://www.ccfsc.gov.vn>
- **Trung tâm dự báo khí tượng thủy văn Trung ương (NCHMF):** <http://www.nchmf.gov.vn>

Báo cáo này được viết bởi các thư ký của **Nhóm điều phối Chương trình thiên tai và các tình huống khẩn cấp (PCG NDE)**: UNDP: Ian Wilderspin, ian.wilderspin@undp.org - (84-4) 91 538 4896; Miguel Coulier, miguel.coulier@ccfsc.gov.vn và Bui Viet Hien, Bui.Viet.Hien@undp.org.

Ghi chú: Báo cáo tiếp theo sẽ được cập nhật nếu cần thiết.